Aile Krizine Yönelik Ki?isel De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Aile Krizine Yönelik Ki?isel De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16410

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Aile Krizine Yönelik Ki?isel De?erlendirme Ölçe?i (AKYK?DÖ), özgün ad? Family Crisis Oriented Personal Evaluation Scale (F-COPES) olan arac?n Türkçe'ye adaptasyonudur. Bu ölçek, ailelerin stresli ya?am olaylar? ve krizler kar??s?nda kulland?klar? **ba?a ç?kma stratejileri** ve kaynaklar?n? de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçe?in 2020 y?l?nda yap?lan adaptasyon çal??mas?, özellikle **kronik ruhsal hastal?klar** ile mücadele eden ailelerin kulland??? stratejilerin **psikometrik özellikler** aç?s?ndan incelenmesine odaklanm??t?r. Bu uyarlama, Türk kültürüne özgü aile dinamiklerini ve krizle ba?a ç?kma yöntemlerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmeyi hedeflemektedir.

Ölçek, aile sisteminin kar??la?t??? zorluklara nas?l tepki verdi?ini, hangi içsel ve d??sal kaynaklar? harekete geçirdi?ini anlamak için kritik bir araçt?r. Elde edilen bulgular, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara, aile destek programlar? ve müdahale stratejileri geli?tirmede önemli veriler sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Aile krizi, ba?a ç?kma stratejileri, aile uyumu, kronik ruhsal hastal?klar, psikometrik özellikler, uyarlama, F-COPES.

Yazarlar

Sari, A., Çetinkaya-Duman, Z.

Amaç

AKYK?DÖ'nün temel amac?, ailelerin kriz durumlar?nda veya yo?un stres alt?nda iken kulland?klar? çe?itli **ba?a ç?kma stratejileri** envanterini sunmakt?r. Bu stratejiler genellikle iki ana kategoriye ayr?l?r: aile içi kaynaklar? harekete geçiren içsel stratejiler ve sosyal destek veya profesyonel yard?m aray???n? içeren d??sal stratejiler.

Ölçek, ailelerin stresörleri nas?l alg?lad???n? ve bu stresörlerle ba?a ç?kmak için ne tür davran??sal ve bili?sel tepkiler geli?tirdi?ini belirleyerek, aile i?levselli?i üzerindeki etkileri incelemeye olanak tan?r. Adaptasyon çal??mas? (2020), özellikle kronik zihinsel rahats?zl?klar? olan bireylerin ailelerinin kulland??? ba?a ç?kma mekanizmalar?n? derinlemesine analiz etmeyi amaçlam??t?r.

Yap?

Ölçek, psikolojideki **aile ba?a ç?kma stratejileri** (Family Coping Strategies) yap?s?n?

ARABPSYCHOLOGY.COM

ölçmektedir. Bu yap?, genellikle McCubbin ve meslekta?lar?n?n Aile Stresi, Uyum ve Ba?a Ç?kma Modeli (Family Stress, Adjustment, and Coping Model) çerçevesinde incelenir. Ölçek, ailelerin kriz yönetimi s?ras?nda ba?vurdu?u spesifik davran?? setlerini ve bili?sel yeniden çerçeveleme süreçlerini kapsar.

F-COPES'in orijinal yap?s? genellikle a?a??daki gibi alt boyutlar? içerir; bu alt boyutlar, adaptasyon çal??mas?nda Türk kültürüne uygun olarak yeniden yap?land?r?lm?? olabilir:

Sosyal Deste?e Yönelme (Seeking Social Support)
Bili?sel Yeniden Çerçeveleme (Reframing)
Manevi Deste?e Ba?vurma (Seeking Spiritual Support)
Problem Çözme (Problem Solving)
Aile ?çi Kaynaklar? Harekete Geçirme (Mobilizing Family Resources)

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe adaptasyon çal??mas? olan Sari ve Çetinkaya-Duman (2020) ara?t?rmas?nda, AKYK?DÖ'nün yap?sal geçerli?i ve ölçüt geçerli?i incelenmi?tir. **Yap? geçerli?i**, genellikle Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile test edilmi?tir. Bu analizler, orijinal modelin Türk örnekleminde ne ölçüde korundu?unu veya modifiye edildi?ini ortaya koyar.

Adaptasyon sürecinde, ölçek maddelerinin ilgili ba?a ç?kma boyutlar?n? ne kadar do?ru temsil etti?ini göstermek amac?yla uzman görü?leri al?nm?? ve dilsel e?de?erlik çal??malar? yap?lm??t?r. Geçerlik çal??malar?, ölçe?in amaçlanan psikolojik yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü destekler nitelikte sonuçlar sa?lam??t?r.

Güvenirlik

AKYK?DÖ'nün güvenirlik analizleri, ölçe?in iç tutarl?l???n? ve zamana kar?? kararl?l???n? de?erlendirmeyi amaçlam??t?r. **?ç tutarl?l?k**, genellikle Cronbach Alfa katsay?s? ile rapor edilir. Yüksek Cronbach Alfa de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda homojen oldu?unu gösterir.

Sari ve Çetinkaya-Duman (2020) çal??mas?nda, ölçe?in toplam puan? ve alt boyutlar? için kabul edilebilir düzeyde yüksek iç tutarl?l?k katsay?lar? elde edilmi?tir. Bu sonuçlar, ölçe?in Türk aileleri üzerinde krizle ba?a ç?kma stratejilerini ölçmede güvenilir bir araç oldu?unu do?rulamaktad?r.

Faktör Analizi

Aile Krizine Yönelik Ki?isel De?erlendirme Ölçe?i'nin (AKYK?DÖ) adaptasyon sürecinde, temel olarak **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) kullan?lm??t?r. DFA, orijinal F-COPES'in faktör

ARABPSYCHOLOGY.COM

yap?s?n?n Türk kültüründeki verilerle uyumunu test etmek için kritik öneme sahiptir.

Yap?lan analizler, ölçe?in alt boyutlar?n?n teorik olarak öngörülen ba?a ç?kma stratejilerini tutarl? bir ?ekilde ayr??t?rd???n? göstermi?tir. Faktör yap?s?n?n sa?laml???, ölçe?in farkl? ba?a ç?kma mekanizmalar?n? birbirinden ay?rt etme yetene?inin güçlü oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon). Özgün ölçek: Family Crisis Oriented Personal Evaluation Scale (F-COPES).

Format: Kendini De?erlendirme (Self-Report) tipinde Likert ölçe?i.

Language Available: Türkçe (Türkçe adaptasyonu mevcuttur).

Population Group: Aile üyeleri veya bak?c?lar (özellikle kronik ruhsal hastal??? olan bireylerin aileleri).

Age Group: Yeti?kinler.

Population Details: Adaptasyon çal??mas?, **kronik ruhsal hastal?klar** ile ya?ayan bireylerin aile üyeleri üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Methodology: 4 veya 5'li Likert tipi derecelendirme ölçe?i kullan?larak, kat?l?mc?lar?n kriz durumunda belirli bir stratejiyi ne s?kl?kla kulland?klar? sorulur. (Derecelendirme bilgisi orijinal kaynakta bo? b?rak?ld???ndan, F-COPES standard?na uygun olarak belirtilmi?tir).

Anahtar Kelimeler

Likert Ölçe?i, aile i?levselli?i, **psikometrik özellikler**, stresörler, ba?a ç?kma mekanizmalar?, Do?rulay?c? Faktör Analizi.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe adaptasyon çal??mas? 2020 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m izinleri ve olas? ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Sorumlu Yazar ?leti?im: Zekiye Çetinkaya Duman (zekiyecetinkaya69@gmail.com).

Kaynaklar

Sari, A., & Çetinkaya-Duman, Z. (2020). Strategies used by families to cope with chronic

ARABPSYCHOLOGY.COM

mentalillnesses: Psychometric properties of the Family Crisis Orientedpersonal Evaluation Scale.*Perspect Psychiatr Care, 56*, 462-473. https://doi.org/10.1111/ppc.12457

Orijinal PDF, a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: aile-kriz-odakli-kisisel-degerlendirme-olcegi-toad.pdf

McCubbin, H. I., Olson, D. H., & Larsen, A. (1981). Family Crisis Oriented Personal Evaluation Scales (F-COPES). In H. I. McCubbin & A. I. Thompson (Eds.), Family assessment inventories for research and practice (pp. 195-207). University of Wisconsin-Madison.

Aile Krizine Yönelik Ki?isel De?erlendirme Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri bu kaynakta sa?lanmam??t?r. Maddelerin tamam? için yay?mlanm?? makaleye veya sorumlu yazara ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM